

Organ för svenskarna i Estland.

Konstantin Päts Republikens första president.

På söndagen valdes Konstantin Päts med en överväldigande majoritet till den estniska republikens förste president.

Man hade inte kunnat träffa ett bättre val. Det måste anses såsom en självklar sak, att Konstantin Päts, vilken åtnjuter befolkningens största aktning blev kallad till den republikens högsta ämbete.

Statspresident Päts' liv och verksamhet äro på det intimaste förknippade med landet och dess folk. I hans liv speglar sig Estlands politiska liv under de senaste årtiondena. Detta framträder även tydligt nu, då president Päts efter övergångstiden och övervinnandet av den svåra inre krisen i vårt land träder i spetsen för detta.

När engång Estlands historia skrives, kommer man att se, att namnet Päts uppträder just under de svåraste tider vårt land överlevat. När år 1918 bolschevismen översämdade landet, stod Päts som politisk ledare i spetsen för staten — man behöver endast blicka tillbaka till denna tid, för att inse, att det endast var tack vara Päts och överbefälhavare Laidoner, som Estland kunde hålla stånd under den svåra tiden från november 1918 till frihetskrigets slut.

Vår första presidents liv och verksamhet ha visat, att hans utomordentliga statsmannabegåvning framför allt baserar på en omutbar realism och en ovanlig psykologisk skicklighet att upptäcka, när handlingens timme har slagit.

Vi minnas hösten 1918. då bolschvikerna hotade att inmarschera i Tallinn,—i denna kritiska tid gjorde Päts uttalandet, att han själv skulle taga bössan i handen, bege sig till Lasnamägi för att där hålla stånd intill slutet.

Denna beredskap att offra allt för sitt land, är det som skänkt presidents Päts denna väldiga autoritet han åtnjuter. Det är här inte möjligt att uppräknat president Päts' alla förtjänster han gjort vårt land. Vi få enbart påpeka, att han nu kommer att stå i spetsen för vårt förnygrade och på nytt uppbyggda stat, vilken överlevat en svår inre kris och att nydaningen är President Päts' verk. Då kunna även vi estlandssvenskar med uppriktigt hjärta ställa oss i deras led, som bringa president Päts sin tacksamma hyllning.

Hj. P.

Estlandssvensk magister.

Alexander Hansson Berggren från Vormsö avslutade sina studier vid Åbo akademi inom Matematiknaturvetenskapliga fakulteten och utexaminerades som filosofie magister, enligt offentligt beslut, vilket avkunnades den 26 mars.

Den nyss utexaminerade magistern kommer i närmaste tid att återvända till hemlandet. Fil. mag. Berggren är den förste estlandssvensk efter avlidne Hans Pöhl, som errövat fil. mag. graden.

Birkasvännernas Råbafest

hålles på folkhögskolan den 1. maj. Festligheterna vidtaga klockan 1 på dagen.

Samtidigt äro elevernas slöjd- och handarbeten utställda, varigenom allmänheten beredes möjlighet att få en översikt av elevernas praktiska färdighet.

Alla hjärtligt välkomna!

Från E.M. i grekisk-romersk brottning i Estonias konsertsal.

Svenskarna favoriter.

Med pomp och ståt öppnade statssekreterare K. Terras i söndags de XI-te europamästerskapstävlingarna i grekisk-romersk brottning. Nationerna defilerade och de 13 hymnerna klingade i följande ordning: Tyskland, Danmark, Finland, Frankrike, Italien, Lettland, Polen, Norge, Sverige, Schweiz, Tjeckoslovakiet, Turkiet och sist värdsfolket Estland. Det svenska laget, med kapten Råberg i spetsen mottogs med brakande applåder.

Härefter vidtogo tävlingarna. Den första tävlingsdagen vunno alla ester. Svenskarna fingo emellertid finna sig i, att två av deras favoriter—olympiske guldmedaljören Rudolf Svedberg i veltervikt och John Nyman i tungvikt besegrades. Det glunkades i varje fall något om fel bedömning.

I bantamvikt möter esten Sikk J. Beinarovick (Lettland) — domslutet 3:0 till estens för-

Forts. sid. 4.

Från de hemgjorda brottarmattorna.

Där ungdomen sluter upp kring nya mål.

Vid färder i Svenskbygden kan man lägga märke till, att ungdomen gripits av nya strävanden och intressen. Det nyvaknade intresset för sporten har lett ungdomslivet in i en ny och hälsosam fåra. Dock icke så, att intresset för sång, läsning och det ideella skulle ha försvagats. Vi ha länge saknat denna lyftning, denna fart, denna organisation med avseende å de rent kroppsliga övningarna. Vi ha saknat förbindelse-länk mellan de olika bygdernas ungdom, som vi nu ha i idrottsinspektör A. Skönbergs person.

Den 27 mars skulle å Vormsi hållas Svenskbygdens mästerskapstävlingar i brottning, men enär vädret var dåligt, hade endast ungdomarna ifrån Passlep infunnit sig. Vid ett samtal, som undertecknad haft med instr. Skönberg, yttrade denne, att passlepabornas återfärd ifrån Vormsi i en öppen roddbåt var särdeles svår och i sina nedisade kläder liknade brottarna mera en nordpolsexpedition än triumferande idrottsmän.

”Brottningstävlingarna försiggingo i Hullo folkskolas lokaler inför ca 300 åskådare. Skolföreståndaren A. Nyman hälsade samtliga närvarande välkomna. Tävlningarna började kl. 17.00. Domare var instr. Skönberg, assisterad av L. Broman och J. Wallin. Första matchen utkämpades mellan Appelblom och Rajasalu Rajasalu segrar efter 9 min. 38 sek. Rajasalu har god teknik och är en framtidskraft. I lättvikt utkämpades matchen mellan Förberg och Lemberg. Domslutet 3:0. I veltervikt saknar Hansson motpart. Matchen utkämpas i stället med mellanviktaren Stenman. Stenman är kvick och segrar efter 3 min. 58 sek. Skada att Adelman från Rikholdi ej var med! Så beträdes mattan av de ”stora”, tungviktarna Mitman och Hamberg. Mitman, som är tyngre till vikten, besegrar sin partner med domslutet 2:1

Sista matchen går mellan Rajasalu och Lemberg. De båda brottarna voro kvicka och åskådarna fingo en inblick i, huru det skall gå till på en brottarmatta.

För såväl vormsi- som passlepaborna voro dessa tävlingar de första inför offentligheten. Oavsett den korta tränings-tiden, uppvisades delvis dock rätt god brottning. Skadablott, att icke andra grupper kunde delta i tävlingarna. Då skulle man fått se, vem som är starkast i Svenskbygden. — Så långt idrottsinstr. Skönberg om mästerskapen på Vormsi.

Men vi låter vår älskvärde idrottsinstruktör berätta mera om bygdeungdomens idrottsliv under vintern.

”De tunga” idrottsgrenarna — jag menar brottning, boxning, etc. — har i år under vinterns lopp tagit sina första steg i Svenskbygden. Mest har man intresserat sig för brottning. I november började vi förfärdiga brottarmattor. Material: halm och grässäckar. På alla orter förfärdigades dylika mattor och de fylla utmärkt sitt ändamål. Med övningarna började vi i januari. En del nybörjare ha småningom uteblivit, men stamtrupperna ha hållit ut. Under tiden har på de olika orterna hållits 6 brottningstävlingar. Såväl de tävlande som åskådarna ha visat ett livaktigt intresse för saken. Störst och kännbarast har behovet varit efter ändamålsenliga rum. I Passlepa brottades pojkarna en lång tid i en mörk, kall ria — tills skolföreståndare Tui vänligen upplät skolans lokaler för ändamålet. I Höbring måste den tunga mattan var gång bäras till det 200 m. ifrån skolhuset belägna brandsprutslidret. Skolklasserna äro för ändamålet för låga och för varma. Möjligheter saknas till tvättning och dusch. Man har även tänkt på tyngdlyftning, vilket väl skulle lämpa sig som både kroppsovning och tävling, men tyvärr äro vi i saknad av motsvarande redskap. Genom att handlanden C. Norrberg i Rikholdi välvilligt ställt sina boxarhandskar till förfogande, som sedan fått följa med från ort till ort, har boxning kunnat demonstreras. Vinterföret var i

Svenskheten i Estland.

Carl Russwurms profetia.

Senaste palmsöndag blev det jämnt 83 år sen C. Russwurm i förordet till sin bok ”Eibofolke” yttrade följande betänkliga ord: ”Det var kanske den sista möjligheten att kunna samla historiska uppgifter över den alltmer i dunkel och glömska sjunkande lilla svenska folkspillran i Estland. Snart nog, kanske redan efter få generationer, kommer det minsta spår av dessa kolonister att utplånas såsom esterna nu framrycka allt hastigare och ha redan gjort intrång i alla svensk-orter utom Runö, Odinsholm och Rågöarna. Efter 100 år trampar vandrarens fot de sista Estlandssvenskarnas gravkullar och med vemod minnar han sig folkstammen från Reeriksdagar, folkstammen, som överspolats av och gått under i estniska nationalismens svallvå-

år kort och skidtävlingarna måste utebli.

För oss lämpa sig dessa mera kraftfordrande idrottsgrenar utmärkt som vinteridrott, ty då finns det tid, och brist på muskelkraft torde det ej heller vara. Om sommaren måste ungdomen ofta vandra ut eller söka sig till sjöss för att få inkomster till sitt uppehälle. Till nästa säsong hoppas vi ha en kraftig ökning i vår idrottskår. Vi hoppas även till nästa tävlingar kunna komma med en bättre teknisk färdighet, så att vi, om det skulle gälla, värdigt skulle kunna försvara våra färger.

Jag sade vår vänlige idrottsinstruktör ett hjärtligt tack och ett — lycka till! — Men i mitt sinne uppstodo mångabanda tankar, ty även denna vår sak har att dras med svårigheter. Vi äro kanske tvungna att på grund av brist på penningmedel mista vår idrottsinstruktör. Men, — där ungdomen sluter upp kring nya mål —, måste man där icke ännu skall försöka hålla ut tills det ljusnar. Eja! En vandring ännu i natt och mörker, en vandring hundramila — om det gäller, tills det ljusnar!

Alex. Samberg.

gor. Inget enda ortsnamn kommer att bestå som minnessten för dem och ingen dunkel saga säkerställer deras minne." (Mene tekel!)

Enligt denna C. Russwurms profetia skulle sålunda efter ytterligare 17 år varje minne av svenskar i Estland ha försvunnit. C. Russwurm var tysk till börd, sålunda fullt opartisk. Hans studier äro de mest ingående, som någonsin av en vetenskapsman ägnats svenskar, svenskhet och dess territoriala omfång i Estland. Man kunde därför räkna med honom, som en samtidens drygt vägande auktoritet.

Inget underverk har under tiden hänt till svenskhetens förmån, men det beundransvärda faktum står fast, att svenskarnas antal under förloppet av 83 år ej minskats utan ökat med cirka 50%. Mot 5129 svenskar i Estland året 1855. (C. Russwurm del. I sid. 2) räkna vi nu med cirka 8000 medlemmar i vår stam. Det är ingen stor, men ändå en betydande tillökning.

Våld och förtryck äro ej medel, som vore i stånd, att utrota nationalitetskänslan hos ett folk. Detta ha vi gemensamt med majoritetsbefolkningen esterna under slutet av det gångna — och början av innevarande århundrade fått uppleva. Livegenskap, ekonomiskt och lekamligt elände antogs som ödets oundvikliga lott. Av landets samtliga allmogee hade det blott blivit skuggor kvar av forntida stolta vikingar. Men så snart man satte i gång med en målmedveten tvångsförryskning i skolorna, gick det med ens liksom en stormvind över landet, vilken blåste upp de slocknande gnistorerna av nationalitetskänsla under askan. Den tiden födde esternas Kreutzwald, Koidula, Veske m. fl. och under den tiden vaknade även våra svenskar till nytt nationellt medvetande. Främst bland pionjärerna stodo här klockaren Johan Nyman och magister Hans Pöhl.

Innevarande tidsskede tycks dock vilja vara ägnat att göra allt i av C. Russwurm förspådda riktning. Ortsnamnen ha redan åkt åt, person- och familjenamnen ha nära nog förkla-

Förlovade.

Anders Aspelin
och

Hedvid Holmgren

Tallinn. Hammerdal.

Hammerdal påskafton 1938.

rats fågelfria. § 22 i Statens nya grundlag lämnar ingen garanti för modersmålet som undervisningsspråk i våra skolor m. m. Vi hoppas dock att våra annars geniala statsmän trots all jäkt någon gång skola finna tid och tillfälle att vända blicken tillbaka mot gångna tider, samt efter erfarenheterna ur historiska minnen, komma att bemöta även vår minoritet för framtiden. I Estland som gränspunkt mellan Öster och Väster ha vi svenskar under årtusenden fått stå som den främsta utposten. Som värdiga medborgare i vårt lilla kära fosterland kunna vi på samma gång även i framtiden tjäna som enande och bindande länk mellan besläktade folkgrupper kring Östersjön, endast om vi få förbli vad vi varit och äro: svenskar. Då vi nu äro medvetna om vår ställning inom fosterlandet, så veta vi också, att kampen för vår nationella tillvaro ej föres med kanoner och kulsprutor, utan med andlig utrustning, som består i vår nations forna dygder: ärlighet, välvilja och trohet, kärlek till nästan, sedlighet, nykterhet och religiös läggning samt strävsamhet, arbetsamhet, mod och kärlek till fosterlandet. I dessa dygder ligger svenskhetens kärna. Vi böra bara noga se till, att det ej blir röta i kärnan, ty vi ha nog sett, hur lätt stormar bryta träd med rutten kärna. Är emellertid kärnan sund, så behöva vi ej frukta för någonting.

Det skall då ej förunnas att fukta vår stams gravkulle varken med skadeglädjens eller saknadens tårar, ty en mångtusenårig stam, som vår, rubbas ej av stormar, så länge den förblir kärnfrisk och livskraftig.

Reflex.

Prenumerera på Kustbon

Gammal-Svenskbyborna.

Alvin Isberg.

V.

För att icke leva i okunnighet om sitt folks öden, är det nödvändigt, att alla estlands-svenskar läsa denna bok. Den är icke någon tröttande beskrivning, med många kunganamn och årtal som kanske mången tror, eftersom innehållet är historiskt. Nej, "Babels älvar" är historien om en del av vårt folk, som fördes bort från sina gårdar till älvarna i "Babel". "Babels älvar" är lika spännande som den bästa äventyrsbok. Boken är utsmyckad med romantik och anger förhållanden mellan enskilda personer. Detta minskar emellertid icke det historiska innehållet. Författaren har tydligen lagt ned mycket arbete på att forska i de historiska källorna och berättelsen är hela tiden verklighetstrogen. Den romantiska utsmyckningen bildar liksom den ljusa ramen till den mörka och dystra bilden och följande ord, som Toren yttrade vid ankomsten till Dnjepr, ha även något att säga oss: "... Fjärran i främlingsland skola vi bevara arvet utan högmod och fruktan, och ännu när våra barnbarn sitta vid sina sistföddas vaggor, skola de svenska visorna vyssa de små till ro".

Vid pastor Sarwes återresa till Sverige följde K. Hoas med och blev den 15 sept. 1922 prästvigd i Uppsala domkyrka av ärkebiskop Natan Söderblom för tjänstgöring i Gammal-Svenskby.

En tredje hjälpepedition utrustades av Svenska Röda Korset hösten 1922. Den reste under ledning av ingenjör Cedergren över Tallinn, Petersburg och Moskva och anlände till Dnjepr den 1 dec. Med denna återvände K. Hoas och mottogs på stranden med ett välkomsttal som koloniens själaherde.

Gammal-Svenskbyborna voro emellertid icke tillfredsställda med de nya levnadsförhållandena, som härskade i Ryssland. Den 13 juni 1921 inlämnade de en ansökan till ukrainska regeringen att få utvandra till Sverige. Detta beviljades dem till

Forts. sid. 4

Från E.M.

del. Kurt Pettersen, Sverige slår turken Erkmén på 9:45 min. Pettersens vippbrytning var för mäktig för turken.

En av de lättare vikternas intressantaste matcher var Kaaremäe (Estland) emot Solsvik (Norge) i fjädervikt. Båda voro kvicka, jämnstarka, ettriga, men Salsvik hade fördelen av att icke behöva brottas med 38 graders feber, vilka dock Kaaremäe båda var för stark för. Kaaremäes seger 3:0. I samma vikt slog Svensson (Sverige — nationalbeteckningen behövs nog ej) polacken Svietostavski genom en halvnelson på rygg efter 11:05 min.

I mellanvikt möter Estlands brottarveteran Väli (europamästare redan anno 1926, 1927) turken Yener och "gör" efter 13:55 min. Estlands första fallseger för dagen. Som en angenämare överraskning för svenskarna kom frågetecknet och "outsidern" Gösta Andersson från den höga nordnorden med en stilig seger över den danske juden Kurland — stor favorit —.

I veltet gör Puusepp (Estland) en ståtlig revansch för Väli i Berlin "Tavaliselt suuremad kiiduavaldused", skriver "Päevaleht" förbehållsamt. Velttern var dock ej lika lycklig för svenskarna, ty enligt domslutet 2:1 måste den svenske guldmédaljören Svedberg anse sig vara slagen av tysken Schäfer! I varje fall var Svedberg tekniskt iögonfallande bättre än tysken!

Den estniske mellanviktaren Frooman-Roolaan vinner med rekordtid — 5.33 min. — över dansken Baerens och den ena svenska "brottarkungen" Ivar Johansson bryter lugnt italieneren Gallegati på rygg efter 16:20 min.

"Brottarkungen nr. 1" — Axel Cadier (Sverige) lätt tungvikt, möter i polacken Gvozdz en över förväntan seg motståndare, men kastar honom dock efter 16:23 min.

Och så kommer kapitlet Kotkas (Estland) — Nyman (Sverige) i tungvikt, där domslutet 3:0 till estens fördel kom som en överraskning t. o. m. för den estniska publiken. Domarna — tysken och finnen funno kanske

i Sverige en farlig konkurrent, funderar man på stan. — Vem vet?

Måndagen börjar med att finnen Perttunen med 2 mot 1 röst vinner över esten Sikk (bantam) och dansken Johansen besestrar svensken Pettersen.

I fjädervikt vinner den svårt sjuke Kaaremäe över schweizaren Perret — 3:0. Duktigt gjort!

Mellanviktaren Väli mötte sin gamle rival danske juden Kurland, men fast juden var kraftigare, besegrades han av Väli med domslutet 2:1. 3:0 vore rättare! Vidare var svensken Gösta Andersson betydligt över turken Yener 3:0

Weltern Puusepp vann ståtligt över turken Arikan och svensken Svedberg kastar letten Jespars på en tid av endast 1:35 min.

I mellanvikt går fransmannen en s. k. "skyddsmatch" mot esten Frooman-Roolaan. En glänsande estnisk seger 3:0

Samma taktik använder tjecken Schweikert emot den handfaste Ivar Johansson. Tydlig svensk seger 3:0

Kvällens vackraste matcher kämpas i lätt tungvikt, där den ståtliga esten Karklin kastar italienaren Silvester och Cadier (Sverige) leker "katt och rått" med finnen Härmä.

Forts.

Forts.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red.

A. Stahl.

A. Aspelin.

Rüütli 3, Tallinn.

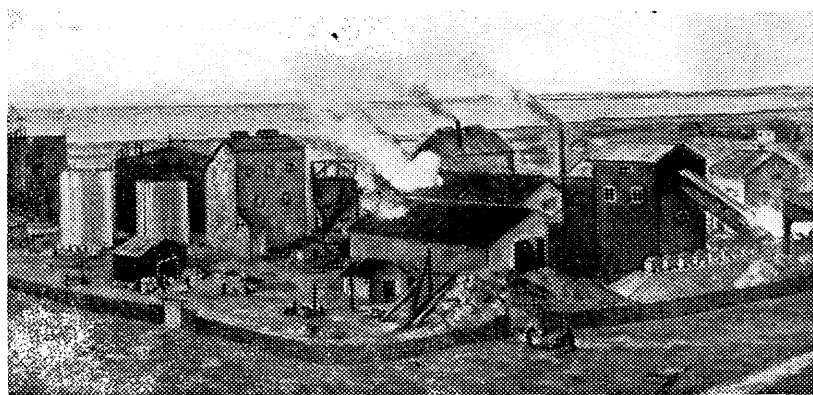
Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 " " 1:—	1/2 " " 2:—

Gammal...

sist efter stora svårigheter. Den 1 aug. 1929 landstego 881 svenskar i Trälleborg. Så hade äntligen Gammal-Svenskbyborna fått uppleva sitt så länge efterlängtade ögonblick. **Gottland** har tagit emot de flesta **Gammal-Svenskbyborna**. Där bo 474 personer i 20 olika socknar. Roma kloster är centrum. Där bor deras pastor K. Hoas. Skaraborgslän har 17 och Jönköpings län 11 Gammal-Svenskby gårdar. 1929—31 återvände omkring 1/4 till Gammal-Svenskby och 77 familjer — 77 personer utvandrade 1930 till Kanada. Antalet Kanadaemigranter ökades med åren till 92 personer. Emellertid återvände 14 personer 1935 från Kanada.

Estländska Oljeskifferkonsortiet — Sillamäe**Kontor Väike Karja 1****Första inhemska bensinfabriken**

Tillverkar: bränn- och impregneringsolja, bitumen och bensin.